משנה

1
2 הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת שלא להכנס לתוכו, מוּתָּר לו להיכנס בָּעֲלִיָּיה שעל
3 גבי הבית. שאין העלייה בכלל הבית, שלכל אחד יש לו שם בפני
4 עצמו, זה נקרא בית, וזה נקרא עלייה, וכשנדר מהבית לא נכללת
5 בדבריו גם העלייה. אלו דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שאסור
6 לו להכנס גם בעלייה, שסוברים שבלשון בני אדם עֲלִיָּה היא בְּכְלַל
7 הַבַּיִת – שאף שלכל אחד יש שם בפני עצמו, דרך בני אדם
8 כשמדברים אודות שניהם יחדיו, קוראים לשניהם בשם בית,
9 משום שהעלייה טפלה לבית, ודרך הטפל להיות נקרא על שם
10 העיקר. ומודים חכמים שהַנּוֹדֵר מִן עֲלִיָּה – שלא להכנס לתוכה,
11 מוּתָּר לו להכנס בַּבַּיִת, שאין דרך העיקר להיות נקרא על שם
12 הטפל, גם כשמדברים אודות שניהם. וכשנדר מלהכנס לעלייה
13 לא נכלל בזה גם איסור כניסה לבית.

גמרא

14
15 במשנה מובאת מחלוקת בין רבי מאיר לחכמים האם עלייה בכלל
16 בית. מביאה הגמרא ברייתא הדורשת את הפסוק (ויקרא יד לד) 'כִּי
17 תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת
18 בְּבֵית' אֶרֶץ אֲחֻזָּתְכֶם'. ומשמע מאופן הדרשה של תנא זה שסובר
19 שיש מקום לחלק בענין נגעי בתים ולומר שאין עלייה בכלל בית,
20 ורוצה הגמרא לברר כדעת מי סובר התנא הזה:
21 שואלת הגמרא מַאן תָּנָא [מי התנא] הדורש את הפסוק וְנָתַתִּי נֶגַע
22 צָרַעַת 'בְּבֵית' אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם, 'בְּבֵית', לְרַבּוֹת אֶת (הַיְצִיעַ) [הַצְּבוּעַ]
23 – שאף נגע צרעת הנראה בקירות שנצבעו בצבעים כל שהם,
24 הבית טמא. עוד דרש התנא 'בְּבֵית', לְרַבּוֹת אֶת הָעֲלִיָּה – שאם
25 נראה בה נגע, אף הבית טמא.
26 משיבה הגמרא, אֲמַר רַב חִסְדָּא על כרחך שברייתא זו כדעת רַבִּי
27 מֵאִיר הִיא, שאמר במשנתינו שהנודר מן הבית מותר בעלייה לפי
28 שאין העלייה בכלל בית, ולכן ללא הפסוק לא היינו יודעים שגם
29 הבית נטמא מחמת נגעי העלייה. ומוכיח רב חסדא את דבריו, דְּאִי
30 [שאם] נפרש שברייתא זו היא לשיטת רַבָּנָן במשנה, דְּאָמְרִי [דהרי
31 אמרו] רַבָּנָן במשנה עֲלִיָּה בְּכְלַל הַבַּיִת, ואם כן לָמָּה לִי קְרָא – מה
32 צורך לי בפסוק 'בְּבֵית' לְרַבּוֹיֵי – לרבות לנו שהבית טמא על ידי
33 נגעי עלייתו. כיון שלדעתם עלייה היא חלק מהבית, דבר פשוט
34 הוא ומעצמנו נדע שהנגעים שבעלייה מטמאים גם את הבית.
35 הגמרא דוחה את ראיית רב חסדא:
36 אֲבָיֵי אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא [תאמר] שברייתא זו כדעת רַבָּנָן היא,
37 הסוברים שעלייה בכלל הבית, ובכל זאת לגבי נגעים בָּעֲיָא קְרָא –
38 צריך ריבוי מיוחד של הפסוק לומר שהנגעים בעלייה מטמאים את
39 הבית. דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא – שהייתי חושב לומר, מאחר שבפסוק
40 'בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם' כָּתִיב, ואם כן יש מקום לומר שכוונת התורה
41 שדווקא בית דִּמְחַבַּר בְּאַרְעָא – המחובר לקרקע, שְׁמֵיהּ בַּיִת – הוא
42 הנקרא בית לדין טומאת נגעים, כלשון הכתוב 'בבית ארץ' אבל
43 עֲלִיָּה דְּלָא מְחַבַּר בְּאַרְעָא – הרי אינה מחוברת לקרקע, ושמא
44 אינה בדין נגעי בתים כלל, ולכן אף לרבנן צריך 'בבית' לרבות את
45 העלייה.
46 הגמרא מביאה מימרא של רב הונא שמשמע ממנה שלגבי מקח
47 וממכר אין העלייה בכלל בית, ומבררת לדעת מי מהתנאים של
48 המשנה אמרה:
49 שואלת הגמרא, כְּמַאן אָזְלָא הָא – כדעתו של מי היא המימרא
50 דְּאָמַר רַב הוּנָא בַּר חִייָא מִשְּׁמֵיהּ דְּעוּלָּא, המוכר בית לחבירו ואמר
51 לו בעת המכירה 'בַּיִת בְּבֵיתִי' אֲנִי מוֹכֵר לְךָ, בלא שסיכמו במפורש
52 מהו הבית שנקנה, אזי אם רצה המוכר סָרְאֲהוּ עֲלִיָּה אף על פי
53 שהדיור בה גרוע משל בית, ואומר לו לזה התכוונתי ועלייה זו
54 מכרתי לך. מדייקת הגמרא בדברי רב הונא, מַתְנְיָא שיכול
55 להראות את העלייה הגרועה, כיון דְּאָמַר לֵיהּ 'בַּיִת שֶׁבְּבֵיתִי'
56 שמשמעות לשון זו, איזה שהוא בית שיש לי בביתי אֲנִי מוֹכֵר לְךָ
57 ואפילו מן הגרוע. אֲבָל אם אמר לו המוכר בעת המכירה 'בַּיִת'
58 סְתָם – בלא שהוסיף בביתי, אֵינוֹ סָרְאֲהוּ עֲלִיָּה.
59 ולפי דיוק זה מסיימת הגמרא, לֵימָא – נאמר שהחלוקה של רב
60 הונא בין 'בית שבביתי' ל'בית' סתם, דווקא לשיטת רַבִּי מֵאִיר הִיא
61 נאמרת, שכן לשיטתו אין העלייה בכלל הבית, ולכן ב'בית' סתם
62 לא יכול להראות לו על העלייה. אך לדעת רבנן שעלייה בכלל
63 הבית, ממילא תמיד גם בלא להוסיף 'שבביתי', יכול להראות את
64 העלייה ולומר שעליה היתה כוונתו במכירה.
65 דוחה הגמרא את ההוכחה, אֲפִילּוּ תֵּימָא שחילוקו של רב הונא בין
66 'בית' ל'בית שבביתי' אמרו לדעת רַבָּנָן, ואמנם לפי שיטתם האומר
67 'בית' סתם, יכול להראות לקונה עלייה, כיון שהיא בכלל הבית.
68 מכל מקום מה שהבנו בדברי רב הונא שכשאומר 'בית בביתי' יכול
69 להראות לו את העלייה, זה אינו נכון, כי מַאי – מה כוונת רב הונא
70 באומרו מראהו עֲלִיָּה, היינו שחייב המוכר להראות לו בית מָעוּלֶּה
71 שֶׁמַּבַּפְתִּים שיש לו, שכיון שאמר לו בית שֶׁבְּבֵיתִי ולא אמר לו אחד
72 שֶׁבְּבָתַּי, כוונתו לבית המעולה שבביתו.

משנה

73
74 הַנּוֹדֵר הנאה מִן הַמַּטָּה, מוּתָּר לו ליהנות בָּרַגְשָׁא כיון שדרגש אינו
75 בכלל מטה, וכשנדר מן המטה לא נכלל הדרגש בנדרו, דִּבְרֵי רַבִּי
76 מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דְּרַגְשָׁא בִּכְלַל מַטָּה, ולכן הנודר מן המטה
77 אסור גם בדרגש. ומודים חכמים שהַנּוֹדֵר הנאה מִן הַדַּרְגָּשׁ, מוּתָּר
78 לו ליהנות בְּמַטָּה – שודאי היא אינה בכלל דרגש, וכשנדר מדרגש
79 לא נאסרה המטה.

גמרא

80
81 שואלת הגמרא, מַאי – מהו דְּרַגְשָׁא, אֲמַר עוּלָּא, עֲרָקָא דְּנָדָא [־מטה
82 למזל], שהיו מציעים בבית מטה ולא היו ישנים עליה, אלא היתה
83 למזל הבית, אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנָן לְעוּלָּא – שאלו אותו על דבריו, הָא
84 דְּתָנֵן – זה ששנינו במשנה בסנהדרין (כ:), כָּשֶׁהָן מַכְרִין אוֹתוֹ – מלך
85 שמת לו אחד מן הקרובים לו שמחויב לשבת עליו שבעת ימי
86 אבילות, אזי כשמגישים לו סעודת הבראה לאחר שחוזר מן
87 ההלויה, כָּל הָעָם מְסוּבִּין בשעת הסעודה עַל הָאָרֶץ, בכדי
88 להשתתף עם המלך באבילותו, וְהוּא – המלך מֵיסַב עַל הַדַּרְגָּשׁ.
89 ואם כדעתך שדרגש היא מטה שעשויה למזל, כְּווֹלְּהּ שַׁתָּא לָא יָתִיב
90 עֲלָהּ – כל השנה כולה אינו יושב על מטה זו כיון שעשויה למזל,
91 ואיך יתכן שדווקא הָהוּא יוֹמָא יָתִיב עֲלָהּ – באותו יום שצריך
92 לנהוג באבילות, כן ישב עליה.
93 רבינא דוחה את קושיית חכמים:
94 מַתְקִיף לָהּ רָבִינָא – לעולם יש לפרש כעולא שדרגש הוא ערסא
95 דגדא, ומה שיושב עליה המלך דווקא ביום אבילותו, אינה קושיא,
96 מִידֵּי דַּהֲוָה – דבר בדומה לזה מצאנו אַבָּשָׁר וְיַיִן, שחייבים לדאוג
97 לו שיאכל בשר וישתה יין בסעודת ההבראה, אפילו דִּכְווֹלְּהּ שַׁתָּא
98 – שבכל השנה אין חיוב כזה, אלא אִי בָּעֵי אָכֵיל וְאִי בָּעֵי לָא אָכֵיל
99 – אם רוצה אוכל בשר ושותה יין, ואם אינו רוצה אינו אוכל בשר
100 ושותה יין, אך הָהוּא יוֹמָא אֲנַן יָהֲבִינַן לֵיהּ – ביום זה של אבילותו
101 אנו נותנים לו בשר ויין, כי מחויבים אנו ליישב דעתו. כך גם לגבי
102 הדרגש, אף שכל השנה לא יושב עליו, מכל מקום ביום זה כדי
103 ליישב דעתו מושיבים אותו עליו, ולכן אין לדחות דברי עולא
104 שפירש שדרגש הוא ערסא דגדא.
105 וממשיך רבינא ואומר, אֶלָּא אם קשה על דברי עולא, הָא קָשְׁיָא –
106 זה קשה לי על דבריו, דְּתַנְיָא לגבי אבל בימי השבעה החייב להפוך
107 על פניהם את כל המטות שבביתו, מכל מקום דַּרְגָּשׁ לֹא הָוֵה כּוֹפֶהוּ
108 אֶלָּא זוֹקְפוֹ – משאיר אותו כמות שהוא זקוף, וְאִי אָמְרַתְּ עֲרָקָא
109 דְּנָדָא הוּא – ואם נאמר כפירוש עולא שדרגש זה מטה העשויה
110 למזל, וְהָתַנְיָא – והרי שנינו בברייתא אחרת, אבל הַכּוֹפָה – החייב
111 לכפות אֶת מִטָּתוֹ מדין אבילות, לֹא מִטָּתוֹ שישן עליה בְּלָבַד הוּא
112 כּוֹפָה, אֶלָּא כָּל מִטּוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת הוּא כּוֹפָה, אפילו את
113 אלו שאין ישנים עליהן, ואם כן מדוע שלא יכפה את הדרגש הרי
114 אף הוא בכלל המטות שבבית. ומזה ששנינו בברייתא הקודמת
115 שדרגש אינו חייב בכפייה, מוכח שאינו ערסא דגדא. דוחה
116 הגמרא, הָא לֹא קָשְׁיָא – גם שאלה זו אינה קושיא על עולא,

שמה ששנינו שכופה כל המטות שיש לו בבית, מדובר באותן העשויות לשכיבה, אבל ערסא דגדא עשויה למזל ולא לשכיבה, לכן אינה חייבת בכפייה. **מִידֵי דַּהֲוָה** – בדומה לדין שיש **אַמַּטָּה הַמְיוּחֶדֶת לְכֵלִים** – להניח עליה כלים, **דְּתַנְיָא, אִם הָיְתָה מִטָּה הַמְיוּחֶדֶת לְכֵלִים, אֵין צָרִיךְ לְכַפּוֹתָהּ** – מכיון שאינה עשויה לשכיבה. **אֶלָּא אִי קַשְׁיָא** – אם קשה על ביאורו של עולא בדרגש, **הָא קַשְׁיָא** – זה קשה לי, **דְּתַנְיָא** – ששנינו בהמשך הברייתא שהביאה הגמרא לעיל בענין דרגש שפטורים מלכופו, **רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר** – חולק הוא על תנא קמא וסובר שעל כל פנים אינו משאירו על עומדו, אלא דין **דַּרְגָּשׁ, שַׁמַּתִּיר קַרְבִּיטָיו** – רצועותיו שבהן קושר את המצע לארוכות הדרגש, **וְהוּא** – המצע **נוֹפֵל מֵאֵלָיו**. הגמרא מדייקת ומקשה, **וְאִי** כדברי עולא האומר **דְּרַגְּשׁ עַרְסָא דְּגַדְיָא הוּא, קַרְבִּיטִין מַי אִית לֵיהּ** – האם יש לה למטת מזל רצועות הרי היא ככל מטה רגילה שמצעה מחובר לארוכות המטה באופן קבוע, ואין בה קרביטין שיוכל להתירן, ומזה שאמר רבן שמעון בן גמליאל דרגש מתיר קרביטיו, הרי שמוכח מדבריו שהדרגש אינו ערסא דגדא.

הגמרא נשארת בקושיא על הסברו של עולא, ומביאה ביאור אחר מהו דרגש:

כִּי אָתָא רָבִין – כשבא רבין מארץ ישראל לבבל **אָמַר** לחבריו שבבבל, **שְׁאִילְתִּיהּ** – שאלתי שאלה זו, מהו דרגש, **לְהַהוּא מַרְבָּנָן** – לאחד מחכמי ארץ ישראל, **וְרַב תַּחֲלִיפָא בַּר מַעַרְבָּא שְׁמֵיהּ, דַּהֲוָה שָׁכִיחַ בְּשׁוּקָא דְּצַלְעֵי** – שהיה מצוי בשווקים של מעבדי עורות, **וְאָמַר לִי** – והשיב לי, **מַאי דְּרַגְּשׁ, עַרְסָא דְּצַלְּא** – מטה שהמצע שלה עשוי מעור ובקצוות המצע מסביב ישנם רצועות הנקשרות לארוכותיו. ומכיון שבשונה מרגלי מטה רגלי הדרגש קצרים ואינם בולטים מעל המצע, אזי אם יהפכו את הדרגש כפי שעושים בשאר המטות יתקלקל מצע העור מלחות הקרקע, לכן סובר תנא קמא שאין צריך לכופה כלל. ורבן שמעון בן גמליאל סובר שמכל מקום צריך להתיר את הרצועות, כדי שהמצע יפול על גבו שבכך אינו מתקלקל.

הגמרא מביאה הבדל בין מטה רגילה לדרגש:

אִיתְּמַר, אִיזֶהוּ מִטָּה וְאֵיזֶהוּ דַּרְגָּשׁ, אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, מִטָּה מְקָרְנִין אוֹתָהּ עַל גַּבָּהּ – כורכים חבלים סביב ארוכות המטה מצד אל צד, ומותחים אותם תוך כדי אריגה בצורת שתי וערב אחד בתוך השני, ונראים כסורגים, ומעל גבי הסירוג פרשו את מצע העור לשכיבה. אבל **דַּרְגָּשׁ מְקָרְנִין** – קושרים **אוֹתוֹ מִנּוֹפוֹ** – שיש בארוכות העץ של מסגרתו נקבים, ואת הרצועות המחוברות למצע תוחבים בנקבים ומותחים את המצע וקושרים את הרצועות.

הגמרא מקשה על דבריו של רבי ירמיה:

מֵיתִיבִי, ששנינו במשנה בכלים (פט״ז מ״א) המבארת דין **כְּלֵי עֵץ, מֵאֵימָתַי גמר מלאכתם לענין שיהיו מְקַבְּלִין טוּמְאָה** – שקודם שנגמרה מלאכת הכלי אינו מקבל טומאה. ומחלקת בין כלים שונים ואומרת, **הַמִּטָּה וְהָעֲרֵיסָה** של תינוק, **מְשֻׁיְּשׁוּפִים** – משעה שגמר להחליק וליפות את ארוכותיהם על ידי שיפשופם **בְּעוֹר הַדָּג** – סוג דג ידוע ביניהם, שעורו מתאים למלאכה זו. מדייקת הגמרא ומקשה, **וְאִי מִטָּה מְסַתָּרֶנֶת עַל גַּבָּהּ** – ואם במטה רגילה כורכים את החבלים על גבי ארוכותיה, הרי אין הארוכות נראות, ואם כן **לָמָּה לִי שֶׁיַּסַּת עוֹר הַדָּג** כדי ליפותם.

הגמרא מבארת את החילוק בין מטה לדרגש באופן שונה:

אֶלָּא הָא וְהָא – בין במטה ובין בדרגש היה סירוגם **מְנוּפָן** - וכאמור לעיל בדרגש, שיש נקבים בארוכות שלתוכם תחבו את החבלים המחזיקים את המצע. אך **מִטָּה**, החבלים שמהם נעשה הסירוג **שלה, אַעֲוּולֵי וְאַפּוּקֵי** – היו מכניסים ומוציאים אותם **בְּבִזְיָנֵי** – בנקבים של הארוכות. ואילו **דַּרְגָּשׁ**, לא תוחבים את הרצועות המחוברות למצע בתוך הנקבים, אלא **אַעֲוּולֵי וְאַפּוּקֵי** – היו מכניסים ומוציאים אותם **בַּאֲבָקָתָא** – בתוך לולאות, שהיו עושים לולאות שהיו תחובות בנקבי הארוכות, ולתוך הלולאות היה מכניס את רצועות המצע וקושר.

הגמרא מביאה עוד סוג מטה שאין צריך לכפותה:

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר רַבִּי, מִטָּה שֶׁנַּקְלִיטֶיהָ יוֹצְאִין – היו מעמידים שני מוטות [הנקראים בלשון המשנה נקליטין] האחד בראש המטה והשני למרגלותיה, וראשי שני המוטות היו מפוצלים כמין קרניים, ומניח לאורך המטה מעל המוטות, מוט שלישי, ועל מוט זה פורס סדין או כיוצא בזה, ויש אנשים שהיו מחברים מוטות אלו למטה עצמה, ואם כן נמצא שאבל לא יכול לכפות מטה זו, מפני המוטות המחוברות היוצאים ממנה, ולכן **זוֹקְפָהּ** – מעמידה על ראשה או על מרגלותיה **וְדַיּוֹ בכך.**

התבאר לעיל שתנא קמא ורבן שמעון בן גמליאל נחלקו בדין הדרגש, הגמרא מבריעה בין השיטות:

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אָמַר [־משמו של] **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל**, שמתיר את הקרביטין והמצע של הערור נופל מאליו.

משנה

הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר שלא להכנס לתוכה, **מוּתָּר לו לִיכָּנֵס לְתַחוּמָהּ שֶׁל עִיר** זו, שהם אלפיים אמה שסביבות העיר מארבע רוחותיה. שתחום העיר אינו נחשב 'תוך העיר'. **וְאָסוּר לו לִיכָּנֵס לְעֵיבּוּרָהּ** של עיר זו, שהם השבעים אמה ומשהו הסמוכים לעיר מכל סביבותיה, שעיבורה של העיר נחשב כתוך העיר. **אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת** שלא להכנס לתוכו, אינו צריך להתרחק כל כך, ואף לא כל חלל פתח בית זה בכלל האיסור, אלא **אָסוּר** מלהכנס לחלל הפתח **מִן הָאֲנַף** – ממקום סגירת הדלת **וְלִפְנִים** – באופן שלאחר סגירת הדלת יהיה חלק זה של החלל בצד פנים של הבית. אבל כניסה לחלל הפתח שעד מקום זה מותרת לו, שאינו נקרא תוך הבית.

גמרא

נאמר במשנה שהנודר מן העיר אסור בעיבורה של העיר, שואלת הגמרא, **מְנָלָן דְּעֵיבּוּרָא דְּמָתָא כְּמָתָא דְּמֵי** – מנין לנו שעיבורה של העיר נחשב כמו העיר עצמה. משיבה הגמרא, **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר קְרָא** (יהושע ה יג) **'וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ' וְגוֹ', ומדייק** רבי יוחנן בפסוק זה, **מַאי בִּירִיחוֹ** – מה הכוונה שהיה יהושע **בִּירִיחוֹ, אִילֵימָא בִּירִיחוֹ מַמָּשׁ** – אם תאמר שהיה בתוך העיר עצמה, **וְהָכְתִיב** והרי כתוב בהמשך (שם ו א) שבאותו זמן **'וִירִיחוֹ סָגֹר וּמְסֻגָּר מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא'**, ואם כן לא יתכן שיהושע היה בזמן זה בתוך העיר עצמה. **אֶלָּא שָׁטַע מִינָּהּ** מפסוק זה, שהנאמר קודם לכן **'בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ'** הכוונה בהיותו **בְּעֵיבּוּרָהּ** של יריחו. ומזה שהחשיבו הכתוב כמי שעומד בעיר עצמה, הרי שעיבור העיר נחשב כתוך העיר.

שואלת הגמרא, **אִיתָּא אֲפִילּוּ בְּתַחוּמָהּ** – כיון שלא נזכר בפסוק באיזה סמיכות לעיר יריחו עמד יהושע, אם כן יש מקום לומר שעמד בתחומה של העיר [ולא בעיבורה], וגם תוך התחום נחשב בתוך העיר, ומדוע חילק התנא במשנתינו ואמר שדווקא עיבורה של העיר כתוך העיר אבל תחומה לא. מתרצת הגמרא, **הָא כְּתִיב בְּתַחוּמָהּ** – הלא לגבי תחומין נאמר (במדבר לה ה) **'וּמַדֹּתֶם מִחוּץ לָעִיר** אֶת פְּאַת קֵדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה' וְגוֹ', ומכאן למדו חכמים אלפיים אמה לשיעור תחומין, והפסוק מחשיב מקום זה כ'מחוץ לָעִיר' ואם כן מוכרח שדווקא עיבורה של עיר הוא תוך העיר, ואילו תחומה הוא מחוצה לה.

שנינו במשנה, **הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִן הָאֲנַף וְלִפְנִים:** מדייקת הגמרא, **אֲבָל מִן הָאֲנַף וְלַחוּץ לֹא** – אין איסור כניסה על הנודר, כיון שמן האגף ולחוץ אינו נחשב כתוך הבית.

הגמרא מקשה על המשנה לפי דיוק זה:

מָתִיב רַב מָרִי, שנינו בברייתא המדברת בענין נגעי בתים ודורשת

המשך בעמוד לד

את הפסוק (ויקרא יד לח) 'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת אֶל פֶּתַח הַבָּיִת
וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים'. ומדקדת הברייתא בפסוק זה, שאם
היה כתוב רק 'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת', יָכוֹל הייתי לחשוב ולומר,
שאחרי שראה הכהן את הנגע, יֵלֵךְ – יש לו רשות ללכת לְבֵיתוֹ,
וְיַסְגִּיר – ומשם יסגור את דלת הבית המנוגע על ידי חבל ארוך
[במקרה שביתו סמוך לבית המנוגע]. או ימנה שליח שיסגור
במקומו, או יחזור הוא עצמו לסגור, תַּלְמוּד לוֹמַר – לכך לאחר
'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת', הוסיף הכתוב ואמר 'אֶל פֶּתַח הַבָּיִת וְהִסְגִּיר',
ללמדנו שלא ישתהה בסגירה, אלא יסגירו תיכף שיצא אל פתח
הבית המנוגע. אי – ואם היה כתוב רק ויצא הכהן 'אֶל פֶּתַח הַבָּיִת',
יָכוֹל הייתי לומר, שֶׁעָמוֹד בחללו של הפתח תַּחַת הַמַּשְׁקוֹף וְיַסְגִּיר
– ואינו צריך לצאת אל מחוץ הבית לגמרי, תַּלְמוּד לוֹמַר לכך
נאמר 'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת' – שמשמעות הכתוב היא שלא יסגיר
הכהן את הבית המנוגע עַד שֶׁיֵּצֵא מִן הַבַּיִת כּוּלּוֹ - ולא ישאר
לעמוד מתחת למשקוף. הָא כֵּיצַד – היכן יעמוד בשעה שמסגיר
את הבית, עוֹמֵד בְּצַד הַמַּשְׁקוֹף – מחוץ לבית בסמוך למשקוף,
וְיַסְגִּיר. וּמַנַּיִן שֶׁאִם לא עמד הכהן בחוץ סמוך למשקוף והסגיר,
אלא הָלַךְ לְבֵיתוֹ וְהִסְגִּיר משם, אוֹ שלא יצא לגמרי החוצה, אלא
שֶׁעָמַד תַּחַת הַמַּשְׁקוֹף [־המשקוף] וְהִסְגִּירוֹ מוּסָגָּר – חל
ההסגר בדיעבד. תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת אֶל פֶּתַח הַבָּיִת
וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת' – שלשון 'וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת' משמע שאפילו
הסגיר לא כמו שציותה אותו התורה, מִכָּל מָקוֹם נחשב הסגר.
ומזה שהצריכה התורה את הכהן לצאת גם אל מחוץ למשקוף,
מוכח שחלק זה כיון שהוא בתוך חלל הפתח גם נחשב כבתוך
הבית, ואילו מן המשנה מדויק שהנודר מן הבית מותר להכנס
לחלק שמן האגף ולחוץ.

מתרצת הגמרא, שֶׁאֲנִי גָּבֵי בַּיִת – מה שדרשו בברייתא שיצא גם
אל מחוץ לחלל המשקוף, זה משום שיש בפסוק יתור לשון, שאילו
היה כתוב רק 'וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל פֶּתַח הַבַּיִת', אכן די היה שיצא הכהן
אל חלל הפתח בחלק שמן האגף ולחוץ, ויסגיר משם. אך כיון
דִּכְתִיב 'וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת' אֶל פֶּתַח הַבַּיִת', הרי למדנו מכאן
שריבה בו הכתוב יציאה יותר ממה שצריך בשאר מקומות, שלא
יסגיר עַד שֶׁיֵּצֵא מִן הַבַּיִת כּוּלּוֹ.